

LBRIS

We know
books

Vasile **D. Ciubuc**

Basarabia
și TRANSNISTRIA
RESTANȚE
ALE ISTORIEI

Stiința, 2025

Lector: Boris Vieru
Corector: Mariana Belenciuc
Redactor tehnic: Nina Duduciuc
Machetare computerizată: Anatol Andrițchi
Copertă: Romeo Șveț

ÎNȚEPRINDEREA
EDITORIAL-POLIGRAFICĂ

ȘTIINȚA

str. Academiei, nr. 3; MD-2028, Chișinău, Republica Moldova
tel.: (+373 22) 73-96-16 (anticamera); (+373 22) 73-99-94 (marketing)
(+373 22) 73-99-83 (depozit); fax: (+373 22) 73-96-27
e-mail: prini_stiinta@yahoo.com
www.editurastiinta.md

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Ciubuc, Vasile D.

Basarabia și Transnistria. Restanțe ale istoriei/Vasile D. Ciubuc. – [Ed. 2]. –
[Chișinău]: Știința, 2025 (Bons Offices). – 84 p.; il.
Bibliogr.: p. 81-82 (42 tit.).

ISBN 978-9975-85-546-4.

© V. Ciubuc, 2010, 2025

© Întreprinderea Editorial-Poligrafică Știința, 2010, 2025

Restanțe ale procesului universal de realizare a unității naționale	5
Situațiile incerte și anihilarea României	9
De ce Lenin nu a recunoscut libertatea Basarabiei și Unirea ei cu România	12
România între scopurile Acordului secret și zona de influență a Germaniei naziste	17
Adevăratul statut al României în cel de-al Doilea Război Mondial	21
Administrație civilă românească în Transnistria pe vreme de război?!	24
România: victimă atât a țărilor agresoare, cât și a aliaților săi?!	28
Originea etnică a autohtonilor din Transnistria	31
Opinia mentorilor principali ai ideologiei sovietice	33
Clica imperială și scopurile ei față de Principatele Române	36
Același mult pătimit popor supus unor cuceriri repetate	40
Politica în comun și „casa proprie” a fiecărei națiuni	43
Scopurile mondiale și drepturile autohtonilor din stânga Nistrului la autodeterminare	45
Republica Moldovenească – o entitate autonomă bazată și pe drepturile autohtonilor?	47
R.S.S. Moldovenească – un produs al conjuncturii internaționale dictate de agresorii Europei	52

Acțiuni coordonate și realizate în comun de agresorii Europei	56
De ce „poporul moldovenesc” devine „populație moldovenească”?	59
De ce românii moldoveni din dreapta și stânga Nistrului au fost privați de identitatea lor națională	63
Divizarea teritoriilor românești ocupate la 28 iunie 1940	65
Dezmembrarea R.A.S.S.M. – consecință a acțiunilor anexioniste ale U.R.S.S.	69
România e și Moldova, Moldova e și România. Moldova este nucleul României contemporane	73
Bibliografie	81

Restanțe ale procesului universal de realizare a unității naționale

Procesul istoric de realizare a unității naționale, care este un proces universal, firesc și pentru neamul românesc, mai rămâne și la începutul secolului al XXI-lea nerealizat. Această realitate este o consecință a unor aranjamente diplomatice și politice însoțite de tertipuri tendențioase ale unor politicieni, diplomați și istorici, inclusiv contemporani, care, în loc să ajute cauza, mai curând au prejudiciat-o.

Realizarea idealului sacru al unității naționale și conștientizarea propriei identități în cadrul statului unitar sunt condițiile necesare, legate indispensabil de dezvoltarea liberă și civilizată a națiunii în epoca contemporană. Dar pentru români calea spre acest ideal, în virtutea unor realități istorice, a fost marcată de crearea R.A.S.S. Moldovenești și R.S.S. Moldovenești, în componența cărora, conform propriilor constituții, intrau și teritorii din Transnistria, areal istoric de veacuri al neamului românesc.

Ca subiect de cercetare istorică, contextul internațional al formării și evoluției acestor republici mai necesită eforturi însemnate din partea cercetătorilor, deoarece de fiecare dată factorul internațional a fost determinant. Atât R.A.S.S.M., cât și R.S.S.M., deși au fost create de aceeași Putere Sovietică, au apărut în contexte internaționale diferite. Atât în anul 1924, cât și în 1940 aceste formațiuni politice socialiste au fost zămislite într-o circumstanță iminent internațională: constituirea R.A.S.S.M. a avut loc pe timp de pace și, deși părea a fi, în esență, o problemă pur internă a U.R.S.S., totuși, conform scopurilor sale trasate de oficialitățile sovietice, țintea departe spre vest, iar R.S.S.M., creată în toiul celui de-al Doilea Război Mondial, ca urmare di-

URBIS

rectă a Tratatului secret Stalin-Hitler¹, de asemenea s-a realizat într-un pronunțat context internațional.

Valurile de cuceritori, care s-au perindat timp de secole din Est peste spațiul românesc, la 1940 din nou ajung la Prut, copleșind populația și teritoriul, aducând străinătatea și minciuna lor. De aceea și azi se impune în fața istoricilor obiectivul de a reflecta lumina adevărului asupra evenimentelor cruciale care s-au produs la est de Prut până la anul 1789 și de la el înapoi. Relevarea adevărului ce ține de dreptul istoric firesc al românilor moldoveni în acest spațiu constituie subiectul de cercetare al acestui studiu. În acest context, de o semnificație deosebită este adevărul istoric, pe care nu avem voie să-l ignorăm: atunci când Imperiul Otoman își lărgise posesiunile până la Nistru, iar Imperiul Rus se confrunta cu el pentru reîmpărțirea prăzii, în Transnistria locuia un popor autohton de origine românească. Și ulterior această regiune rămâne un poligon în care se interferează interesele Marilor Puteri, fiecare dintre ele urmărind propriile scopuri. Elucidarea acestui aspect în contextul celor mai importante evenimente istorice ne permite dezvoltarea adâncilor rădăcini internaționale ale problemei transnistrene.

Atât teritoriile românești din Estul Nistrului, cât și cele din Vestul lui au avut nenorocul de a fi adânc marcate de tăvălugul diabolic al multor violențe venite din partea Imperiului Rus, precum și ale succesorului său, Imperiul Sovietic. Istoria dezvoltată a acestui areal totuși nu începe de la evenimentele anului 1917, precum s-a vehiculat decenii în șir în U.R.S.S., ci cu o comunitate seculară de neam și spirit, care a reușit să dăinuie până azi în pofida croielilor arbitrare de la 1791, 1812, 1940, 1944, 1947. Astfel, problemele Basarabiei și Transnistriei, fiind

chiar de la începuturi probleme internaționale prin implicarea Imperiilor Rus și Otoman, dar și a Franței, care încă în anul 1808 la Erfurt consimțise anexarea Moldovei și Munteniei de către Rusia, rămân ca atare și astăzi.

Pe parcursul secolului al XIX-lea, Marile Puteri au fost omniprezente în momentele hotărâtoare din soarta românilor. În acest context, la 1856, Anglia, Franța și Imperiul Otoman acceptau retrocedarea către Moldova a ținutului din Sudul Basarabiei. La 1878, Imperiul Rus, cu asentimentul Franței, Imperiului Otoman și Austro-Ungariei, reanexează cele trei județe din stânga Prutului, readucându-le sub administrație rusească.

La începutul secolului al XX-lea și teritoriile de pe ambele maluri ale Nistrului au fost cuprinse de o largă mișcare de eliberare națională a românilor moldoveni, care la 2 decembrie se încununază cu crearea Republicii Democratice Moldovenești. Dar încă la 25 octombrie 1917, prin Rezoluțiile sale, Congresul Militar Moldovenesc „a hotărât constituirea de îndată a unui Sfat al Țării pentru a administra toate treburile Basarabiei autonome”, congresul a purces direct la alegerea din partea sa a celor 44 din totalul de 120 de membri ai Sfatului Țării. La acest congres a fost adoptată și următoarea rezoluție: „De dat 10 locuri în Sfatul Țării moldovenilor transnistreni”. Chiar la acest congres din partea moldovenilor transnistreni au fost aleși militarii Stepan Bulat – ajutor de sublocotenent, Lev Mojeico și Foma Jaloba – soldat, originari din Transnistria. Pe ceilalți 7 membri urma să-i aleagă înșiși moldovenii transnistreni. Prin Rezoluția a IX-a congresul mai hotărâse: „De a se adresa la Rada ucraineană și la guvernul provizoriu, cerând să le recunoască moldovenilor de peste Nistru, din Caucaz, Siberia și alte părți aceleași drepturi pe care noi, moldovenii, le recunoaștem altor naționalități care trăiesc în Basarabia autonomă”². Dar anarhia

¹ Ciubuc Vasile D., *Tratatul secret Hitler-Stalin și victima lui – România în Literatura și Arta*, nr. 44 și 45 din 29 octombrie și 5 noiembrie 1998. După mai multe investigații am ajuns la concluzia că mai adecvată ar fi denumirea Tratatul secret Stalin-Hitler. Rectificarea respectivă evidențiază mai profund sensul acordului.

² *Crestomație la Istoria Românilor. 1917-1992*, Chișinău, Editura Universitas, 1993, p. 29.

URDIS

provocată de Primul Război Mondial, acțiunile forțelor Antantei, ale forțelor probolșevice, războiul civil și altele au constituit factorii internaționali decisivi în soarta Transnistriei, rămasă în afara unității naționale.

În acea situație internațională complicată, când Rada de la Kiev proclamase, la 2 ianuarie 1918, independența Ucrainei, unica soluție plauzibilă era proclamarea și de către Sfatul Țării, la 24 ianuarie 1918, a independenței R.D. Moldovenești față de Rusia Sovietică.

Situațiile incerte și anihilarea României

Concursul de împrejurări incerte, condiționate de atrocitățile pe care le comiteau în Basarabia bandele mari de dezertori ruși, în urma descompunerii frontului rus în Primul Război Mondial, dar și cele probolșevice, a determinat Sfatul Țării să găsească o soluție de salvare a realizărilor mișcării naționale și de stabilire a ordinii în Republică. A fost cerut atunci ajutorul fraților de aceeași națiune din dreapta Prutului, după care, consultând Puterile Aliate și primind acordul lor, inclusiv al comandantului suprem al armatei ruse, Șcerbaciiov, România aprobă trimiterea de unități militare românești în ajutorul Sfatului Țării. Astfel, prezența unităților militare române în Basarabia nu poate fi calificată ca „ocupație agresivă”, precum declarau tendențios istoricii sovietici. Dimpotrivă, aceste unități au acordat un ajutor real și nu au permis ca forțele șovine proruse și probolșevice să înăbușe mișcarea națională și cuceririle ei. În Basarabia permanentul pericol ce venea din partea acestor forțe a determinat Sfatul Țării să voteze la 27 martie 1918 Unirea R.D. Moldovenești cu România. Această unire era, de fapt, o revenire a românilor basarabeni și a românilor moldoveni din dreapta Prutului la arealul lor comun, firesc și legitim. Se realizează, de fapt, contopirea celor două părți integrante ale Moldovei de pe ambele maluri ale Prutului.

Tânăra Republică Moldovenească s-a unit cu România în acea perioadă a Primului Război Mondial când circa trei pătrimi din teritoriul național al României era ocupat de armatele Puterilor Centrale, când linia frontului se stabilizase, în cele din urmă, pe teritoriul Moldovei pe o lungime de câteva sute de kilometri, capitala fiind stabilită la Iași, fosta capitală a Moldovei.

Din punct de vedere teritorial, până pe 27 martie 1918 România reprezenta doar teritoriul Moldovei dar și acesta era cu mult mai mic decât cel al Moldovei de la anul unirii de la 1859. Deci, la momentul unirii R.D. Moldovenești cu România, teritoriul României era doar teritoriul Moldovei, adică România era doar Moldova și doar Moldova era România. Acest tragic adevăr al istoriei României va rămâne un adevăr amar al românilor și după bucuria Unirii din 27 martie, deoarece teritorial erau unite de drept doar două părți integrante ale Moldovei. Cu toate acestea, în semn de recunoștință pentru această Unire, plină de o măreață semnificație, românii puteau afirma cu demnitate: România este Moldova și Moldova este România!*

În plan internațional, Actul Unirii din 27 martie 1918 a fost recunoscut în repetate rânduri: în 1919, Liga Națiunilor (26 de state fondatoare, 13 state neutre și 4 dominioane) acceptă și recunoaște România ca membru fondator; în 1920, Marea Britanie, Franța, Italia și Japonia recunosc acest act prin semnarea Protocolului de la Paris; în octombrie 1922, la festivitățile solemne de încoronare a Regelui Ferdinand I, ca suveran al tuturor românilor, 13 state ale lumii (Marea Britanie, Italia, Spania, Japonia, Franța, Grecia, Olanda, Norvegia, Danemarca, Belgia, Cehoslovacia, Portugalia și Iugoslavia) și-au trimis delegații oficiale, prilej cu care România, ca stat național unitar, a obținut o nouă confirmare internațională. A urmat aderarea României la Pactul Kellogg-Briand, semnat, în final, de 63 de state; semnarea Convenției de definire a agresiunii de la Londra (3-5 iulie 1933), încheiată la inițiativa U.R.S.S. – toate fiind acte de pondere internațională. România pleda pentru pacea generală și independența sa.

Cu toate acestea, când U.R.S.S., în iunie 1940, anexează Basarabia, ținutul Herța și Bucovina de Nord, state mari ca S.U.A. și

Anglia n-au protestat nici măcar declarativ. Altele (Italia, Japonia, dar și țările vecine Ungaria și Bulgaria) au susținut chiar direct acest rapt al teritoriului României. Această poziție a Marilor Puteri a însemnat, de fapt, acceptarea și susținerea U.R.S.S., a marelui agresor perfid, aliat al Germaniei hitleriste, la săvârșirea crimelor internaționale de război.

Când însă România, forțată de acești doi mari agresori, ridică arma împotriva unuia dintre ei, unele state libere îi declară fără discernământ război. Și aceasta în situația când, încă din ziua semnării acordurilor sovieto-germane din 23 august 1939, România în plan internațional era deja izolată și blocată. Prin semnarea Acordului secret, Puterile semnatare își dădeau reciproc frâu liber pentru a agresa țările Europei, inclusiv România. Scriindu-i lui Mussolini la 25 august 1939 despre situația României, Hitler subliniasse de două ori: (1) „... grație acestor acorduri... mai mult nu mai există posibilitatea participării României la un astfel de conflict!” (2) „Dar eu repet încă o dată că România deja nu se mai află în situația când ar putea participa la o campanie împotriva Axei!”¹ În aceeași zi, Mussolini îi răspunse lui Hitler, constatând și el că „Acordul de la Moscova blochează România”². Deci chiar Hitler și Mussolini recunoșteau că, încă din august 1939, din cauza U.R.S.S., România era anihilată și nu mai avea alternativă. Soarta României urma să fie decisă ulterior de către puterile agresoare.

* Alte detalii și argumente importante referitoare la același subiect citiți la p. 75-81.

¹ *Diplomația cotropitorilor*, Chișinău, Editura Universitas, 1992, p. 53-54.

² *Ibidem*, p. 55.